

Kummunmaan ja Repoängän tuulivoimahanke, ympäristövaikutusten arviointiohjelma

1 Euroopan Unionin ilmasto- ja energiastrategia

Suomen ilmasto- ja energiapolitiikan valmistelua ja toimeenpanoa ohjaavat Euroopan unionissa sovitut ilmasto- ja energiapolitiikan tavoitteet ja toimenpiteet. Euroopan komissio on hyväksynyt 28.11.2018 pitkän aikavälin ilmastostrategian, jonka visiona on ilmastoneutraali talous vuoteen 2050 mennessä (Euroopan komissio 2018). Maanosan hiilineutraaliuden saavuttaminen vuoteen 2050 mennessä on myös yksi EU:n joulukuussa 2019 julkaiseman Euroopan vihreän kehityksen ohjelman (European Green Deal) tavoitteista (Euroopan komissio 2019). Tavoitteen saavuttamisen pääperiaatteisiin kuuluvat energiatehokkuuden asettaminen etusijalle ja energiasektorin kehittäminen siihen suuntaan, että se perustuu pääasiassa uusiutuviin energialähteisiin.

Marraskuussa 2024 pidettiin Bakun ilmastokokous COP29, jonka keskiössä oli Pariisin sopimuksen ja 1,5 asteen tavoitteen saavuttamisen keinot. Vuonna 2023 Dubain ilmastokokouksessa päätettiin fossiilisten polttoaineiden käytöstä irtaantumisesta, mutta tälle tavoitteelle ei Bakussa saatu muodostettua vankkaa yhteistä jatkkoa. Koska kokouksen tuloksia pidetään yleisesti pettymyksenä, korostuvat tiedossa olevien päästövähennyskeinojen rooli entisestään tavoitteiden saavuttamisessa.

2 Suomen ilmasto- ja energiastrategia

Pääministerin Petteri Orpon hallitusohjelman (Valtioneuvoston julkaisuja 2023) tavoitteena on, että Suomi nousee puhtaan energian ja ilmastokädenjäljen edelläkävijäksi. Hallitus pyrkii edistämään vaikuttavaa energiapolitiikkaa, joka kaksinkertaistaa puhtaan sähkön tuotannon kotimaassa. Hallituksen tavoitteena on saavuttaa vuosittaisen nettopäästöjä koskevat tavoitteet vuoteen 2030 mennessä ja hallitus on sitoutunut ilmastolain tavoitteisiin. Orpon hallitus on valmistelemaan uutta energia- ja ilmastostrategiaa, jonka odotetaan valmistuvan keväällä 2025. Lisäksi hallituksen tavoitteena on luoda strateginen näkemys sähkön siirtotarpeista eri puolella Suomea 2030-luvulla.

Puhtaan sähkön voimakkaan tuotannon lisäämisen lisäksi hallitus pyrkii parantamaan tuulivoiman hyväksyttävyyttä mm. asettamalla velvoitteita sosiaalisen hyväksyttävyyden parantamiseksi. Tämä ja säätövoimatarpeiden rahoittamisvelvoite pyritään toteuttamaan niin ettei tuotannon lisäys esty Suomessa. Tuulivoimapotentiaalia pyritään hyödyntämään eri puolella suomea myös luvitusta sujuvoittamalla. Hallitus pyrkii toteuttamaan myös muita toimia tuulivoimarakentamisen oikeudenmukaisuuden varmistamiseksi.

Heinäkuussa 2022 voimaan tulleessa ilmastolaissa (423/2023) asetetaan tavoitteet ja puitteet Suomen ilmastopolitiikan suunnittelulle ja sen toteutumisen seurannalle. Lain 2 §:n mukaan tavoitteena on, että ihmisen toiminnasta aiheutuvat kasvihuonekaasujen päästöt ilmakehään vähenisivät vuoteen 2030 mennessä vähintään 60 %:a, vuoteen 2040 mennessä vähintään 80 %:a verrattuna vuoteen 1990 ja vuoteen 2050 mennessä vähintään 90 %:a, mutta pyrkien tasoon 95 %:a verrattuna vuoteen 1990.

Suomen itsenäisyyden juhlarahaston (SITRA 2021) mukaan Suomen on mahdollista saavuttaa hiilineutraalius vuoteen 2035 mennessä ja päästöttömyys vuoteen 2050 mennessä. Tavoitteisiin pääseminen vaatii fossiilisten polttoaineiden korvaamista pääasiassa suoralla sähköistämällä. Sitran laatimassa selvityksessä ”Enabling cost-efficient electrification in Finland” esitetään kokonaiskuva Suomen sähköistämisestä ja päästöjen vähentämisestä sekä esitetään suosituksia hiilineutraalius- ja päästöttömyystavoitteiden saavuttamiseksi kustannustehokkaasti. Selvityksessä esitetään, että uudesta tarvittavasta sähköntuotantokapasiteetista yli 80 %:a olisi maatuulivoimaa muita hiilivapaita tuotantomuotoja alhaisempien tuotantokustannusten sekä riittävän tuotantopotentiaalin takia. Jotta maatuulivoiman voimakas lisääminen Suomessa mahdollistuu, tarvitaan selvityksen mukaan siirtokapasiteetin vahvistamisesta Suomen kantaverkossa, ratkaisuja vähentämään puolustusvoimien asettamia rajoitteita tuulivoiman rakentamiselle sekä keinoja nopeuttaa tuulivoimahankkeiden kaavoitus- ja luvitusprosesseja.

Vuoden 2024 lopussa Suomen tuulivoimakapasiteetti oli 8358 MW ja käytössä oli 1835 tuulivoimalaa (Suomen uusiutuvat 2025). Tuulivoimalla tuotettiin vuonna 2024 yli 19,8 TWh (Energiateollisuus 2025).

3 Maakunnalliset tavoitteet

Kummunmaan ja Repoängän tuulivoimahanke sijoittuu Lapin maakuntaan. Maakunnan yhteiset ilmastotavoitteet ja painopisteet on kirjattu marraskuussa 2021 hyväksytyssä Lappi-sopimuksessa, joka sisältää sekä maakuntaohjelman 2022–2025 että maakuntasuunnitelman vuoteen 2040 (Lapin liitto 2021a). Lappi-sopimus päivitetään vuoden 2025 aikana. Lisäksi Lapin kestävyystavoitteita vie eteenpäin mm. Lapin vihreän siirtymän jaosto, jonka työ pohjautuu Lapin Green Deal -tiekarttaan (Lapin liitto 2025).

Lappi-sopimuksen strategisina painopisteinä ovat ilmastonmuutoksen hillintä ja kestävä kehitys. Molempia edistetään mm. puhtaan energian tuotannolla kuten tuulivoimalla. Lapissa painotetaan erityisesti merituulivoiman lisäämistä (Lapin liitto 2021b), mutta myös maatuulivoimaa kehitetään ilmastostrategian painopisteiden mukaisesti. Lappi on hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Toteutuessaan Kummunmaan ja Repoängän tuulivoimahanke vastaa osaltaan Lapin ilmastotavoitteiden toteutumisesta.

Lapin aurinko- ja tuulivoimaselvitys 2023–2024 valmistui lokakuussa 2024. Selvitys täydensi 2022 valmistunutta Lapin tuulivoimaselvitystä ja työssä tunnistettiin yhteensä 48 potentiaalista tuulivoima-alueita ja 42 potentiaalista aurinkovoima-alueita. Selvityksen keskeisenä tavoitteena oli löytää aurinko- ja tuulivoimatuotantoon potentiaalisia alueita maakuntakaavoituksen taustaksi sekä laatia maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n tarkoittama riittävä selvitys ja merkittävien vaikutusten arviointi mahdollisen maakuntakaavoituksen lähtötiedoiksi ja kuntakaavoituksen tueksi. Kummunmaan ja Repoängän alue ei sijoitu selvityksessä potentiaalseksi tunnistetulla alueella, mutta hankealueen länsipuolella tunnistettiin potentiaalinen alue (Kontiovaara). (Lapin Liitto 2024)

Kummunmaan ja Repoängän tuotantoalue sijoittuu 11.9.2015 lainvoimaiseksi tulleen Länsi-Lapin maakuntakaavan alueelle. Sähkönsiirtovaihtoehdot 7,1 kilometriä pitkä (SVE1) ja 7,3 kilometriä pitkä (SVE2) 110 kV maakaapeli, sijoittuvat lähes

kokonaan Tornion kunnan alueelle, sähkönsiirtoreittivaihtoehtojen ensimmäiset pari kilometriä sijaitsevat Kummunmaan alueella Ylitornion kunnassa ennen Tornion kuntarajaa. Tornion kunnan alueelle sijoittuu myös tuotantoalueet yhdistävä maakaapeli.

Hankkeen toteutumisella on positiivisia aluetaloudellisia vaikutuksia. Tuulivoimahanke lisää työllisyyden kasvun ja yritystoiminnan lisääntymisen kautta yhteisöverojen lisäksi kuntien kunnallis- ja kiinteistöveroja. Alueen maanomistajille maksetaan vuokratuloa alueen hyödyntämisestä tuulivoimatoimintaan. Tuulivoimahankkeella tulee toteutuessaan olemaan suoria myönteisiä vaikutuksia myös alueella toimiviin suunnittelu- ja rakennusalan yrityksiin sekä kauppa-, majoitus- ja varhtiiliketoimintaan hankkeen suunnittelu- ja rakennusvaiheessa. Lisääntyneellä taloudellisella aktiivisuudella on myönteisiä välillisiä vaikutuksia myös alueen muihin toimialoihin kuten palvelualaan.

Tuulivoimaloiden toteuttaminen tukee Lapin liiton Lappi-sopimuksen tavoitteiden toteutumista kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti. Hanke tuo alueelle myös taloudellista elinvoimaa mm. vuokratulojen avulla. Uusiutuvan energian hankkeiden merkitys on Suomessa korostunut Venäjän aloittaman hyökkäyssodan myötä, joka käynnisti Euroopan energiakriisin.

4 Valtakunnalliset alueiden käytön tavoitteet (VAT)

Valtioneuvosto päätti valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista 14.12.2017. Alueidenkäyttölain 132/1999 mukaan valtion viranomaisen tulee toiminnassaan ottaa huomioon tavoitteet, edistää niiden toteutumista ja arvioida toimenpiteidensä vaikutuksia aluerakenteen ja alueiden käytän kannalta.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet käsittelevät seuraavia kokonaisuuksia:

- Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
- Tehokas liikennejärjestelmä
- Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
- Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
- Uusiutumiskykyinen energianhuolto

Valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita käsitellään tarkemmin luvussa 9 Maankäyttö. Uusiutumiskykyisen energianhuollon tavoitteiden taustalla on Suomen ilmasto- ja energiapolitiikka, jonka vuoksi alueidenkäytössä on tarpeen varautua uusiutuvan energiantuotannon merkittävään lisäämiseen sekä tuulivoimapotentiaalin laajamittaiseen hyödyntämiseen. Tavoitteiden mukaan tuulivoimalat sijoitetaan ensisijaisesti keskitetysti usean voimalan yksiköihin.

5 Tornionjoen vesienhoitosuunnitelma 2022-2027

Kummunmaan ja Repojängän hankealue sijoittuu kansainväliselle Tornionjoen vesienhoitoalueelle. Vesienhoidon keskeisenä tavoitteena on estää pintavesien ja pohjavesien tilan heikkeneminen ja pyrkiä kaikkien vesien vähintään hyvään tilaan. Tavoitteen saavuttamiseksi suunnitellaan ja toteutetaan vesien tilaa parantavia toimenpiteitä ja seurataan toimenpiteiden vaikutuksia.

Valtioneuvosto hyväksyi 16.12.2021 Tornionjoen vesienhoitosuunnitelman vuosille 2022–2027 yhdessä muiden vesienhoitoalueiden vesienhoitosuunnitelmien kanssa.

Tornionjoen vesienhoidon suunnittelusta vastaa Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskukset) yhdessä alueellisten yhteistyöryhmien kanssa. Tornionjoen vesistöalue sisältyy Perämeren vesienhoitoalueeseen, missä Norrbottenin lääninhallitus on vesienhoidon vastuuviranomainen. Vesienhoidon raportointi EU:lle tehdään erikseen kansallisesti, Ruotsi raportoi vesimuodostumat Ruotsissa ja Suomi omansa. Molemmat maat raportoivat valtakunnanrajalle sijoittuvat vesimuodostumat.

Lähteet:

Alueidenkäyttölaki 132/1999. <https://finlex.fi/fi/lainsaadanto/1999/132>

Energiategollisuus ry (2025). Energiavuosi 2024, Sähkö. Haettu 17.3.2025 osoitteesta https://energia.fi/wp-content/uploads/2025/01/Sahkovuosi-2024_20250115.pdf

Euroopan komissio (2018). Komission tiedoksianto 28.11.2018. Puhdas maapallo kaikille. Eurooppalainen visio kukoistavasta, nykyaikaisesta, kilpailukykyisestä ja ilmastoneutraalista taloudesta. Haettu 17.3.2025 osoitteesta <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:52018DC0773>

Euroopan komissio (2019). A European Green Deal. Striving to be the first climate-neutral continent. Haettu 18.3.2025 osoitteesta https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

Ilmastolaki (423/2022). <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2022/20220423>

Lapin liitto (2021a). Lappi-sopimus, Maakuntaohjelma 2022–2025. Maakuntaohjelma. <https://www.lapinliitto.fi/aluekehitys/lappi-sopimus/>

Lapin liitto (2021b). Lappi-sopimus – Lapin maakuntaohjelma 2022–2025. Ympäristöselostus. <https://www.lapinliitto.fi/aluekehitys/lappi-sopimus/>

Lapin liitto (2024). Lapin aurinko- ja tuulivoimaselvitys. Haettu 12.3.2025 osoitteesta <https://www.lapinliitto.fi/aluesuunnittelu/lapin-tuulivoimaselvitys-2023-2024/>

Lapin liitto (2025). Lapin vihreän siirtymän jaoston esittelydiat. Haettu 13.3.2025. <https://www.lapinliitto.fi/wp-content/uploads/2022/12/Lapin-vihrean-siirtymanjaosto-1.pdf>

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (2022) Tornionjoen vesienhoitoalueen toimenpideohjelma vuosille 2022-2027. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-398-034-1>

Sitra (2021). Enabling cost-efficient electrification in Finland. Sitra studies 194. <https://www.sitra.fi/app/uploads/2021/09/sitra-enabling-cost-efficient-electrification-in-finland.pdf>

Valtioneuvoston julkaisuja (2023). Vahva ja välittävä Suomi, Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma. <https://valtioneuvosto.fi/hallitukset/hallitusohjelma#/7/0>

Suomen uusiutuvat ry (2025). Tuulivoima Suomessa 31.12.2025. Haettu 12.3.2025 osoitteesta https://suomenuusiutuvat.fi/media/tuulivoima_vuositilastot-2024-1.pdf